

Akwụkwọ Daniel - Nke Iri Asatọ na Asaa

Ikpughe Ilu Akụkọ Ilu Banyere Ụmụ Agboghọ Iri ahụ: Njem Miri Emi Site n'Akụkọ Ihe Mere Eme nke ndị Adventist

Jeff Pippenger
2024-02-20

Ilu nke ụmụ agboghọ iri ahụ na-akọwa ahụmahụ nke ndị mmadụ Adventist.

“Ilu nke ụmụ agboghọ iri nke Matiu 25 na-egosikwa ahụmahụ nke ndị Adventist.” *The Great Controversy*, 393.

Ndị Adventist nke Miller mezuru ilu ahụ ruo n'akwụkwọ ya n'akwụkwọ.

“A na-ezoakarị m aka n'ilu ahụ banyere ụmụ agboghọ iri ahụ na-amaghị nwoke, ndị ise n'ime ha maara ihe, ndị ise kwa bụ ndị nzuzu. E mezuruwo ilu a ma a ga-emezukwa ya ruo n'uzọ ziri ezi nke ukwu, n'ihia na ọ nwere itinye n'orụ pụrụ iche n'oge a, ma, dika ozi mmụọ ozi nke atọ, e mezuruwo ya ma ọ ga-anogide bụrụ eziokwu dị ugbo a ruo ná njedebe nke oge.” *Review and Herald*, Ogos 19, 1890.

Akụkọ banyere ngaghari nke mmụọ ozi mbụ na-anochi anya ngaghari nke mmụọ ozi nke atọ, ma ihe atụ ahụ n'isi njedebe ya lekwasiri anya n'ima ma ụmụagboghọ ndị ahụ nwere mmanụ ahụ, nke bụ ozi nke mmiri ozuzo ikpeazu.

“E nwere ụwa nke dị n'ihe ojoo, n'aghogbu na n'iduhie, n'okpuru onyinyo onwu n'onwe ya,—na-ehi ụra, na-ehi ụra. Onye ka mkpuru obi ha na-ata ime ime iji kpotee ha? Olu òlee nke pụrụ iru ha? A na-eburu uche m gaa n'odinihu mgbe a ga-enye akara ahụ, ‘Lee, Onye-alu Nwanyị ahụ na-abia; pụọnu izute Ya.’ Ma ụfọdu ga-egbu oge inweta mmanụ maka imeju oriona ha ozo, ma n'oge ga-adị oke anya ka ha ga-achoputa na agwa, nke mmanụ ahụ na-anochi anya ya, apughị inyefe onye ozo. Mmanụ ahụ bụ ezi omume nke Kraịst. O na-anochi anya agwa, agwa apughikwa inyefe onye ozo. O dighi mmadụ pụrụ inwetara onye ozo ya. Onye o bula aghaghị inwetara onwe ya agwa a sachapuru site n'ntupọ mmehie o bula.” *Bible Echo*, May 4, 1896.

“Mmanụ” ahụ n'ime ilu ahụ na-anochi anya “agwa,” nakwa “ezi omume nke Kraịst.” Agwa e doro nsọ na-aputa naanị n'aka ndị na-eri Okwu Chineke.

Dọọ ha nsọ site n'ezi-okwu gi: okwu gi bụ ezi-okwu. Jọn 17:17.

“Mmanụ” bụkwa ozi nile nke Mmụọ nke Chineke.

“A na-eme Chineke ihere mgbe anyị anabataghị ozi ndị O na-ezigara anyị. N'uzọ dị otu a anyị na-ajụ mmanụ olaedo ahụ nke O ga-awunye n'ime mkpuruobi anyị ka e wee nyefee ya ndị nọ n'ochichiri.” *Review and Herald*, July 20, 1897.

“Mmanụ” ahụ bụ ozi nile nke Okwu Chineke nke na-ebuga onụnọ nsọ nke ezi omume Kraịst. N'ime ilu ahụ banyere ụmụ agboghọ iri ahụ na-amaghị nwoke, nke bụkwa amụma nke Habakok isi

nke abụọ, ozi nke Mkpu Etiti Abali, nke bụ ozi nke ezi omume Kraịst, dika e gosiputara ya n'ozu Jones na Waggoner n'ime nnupuisi nke 1888.

“Onyenwe anyi n'ebere Ya di ukwu zitere ndi Ya ozi kasi di oké onu ahia site n'aka Ndi Okenye Waggoner na Jones. Ozi a bu iji mee ka a kpopta n'ihu uwa n'uzo doro anya karia Onye Nzopta a buliri elu, aja maka mmehie nke uwa dum. O gosiputara izi ezi site n'okwukwe n'aka Onye Nkwado; o kporo ndi mmadu ka ha nata ezi omume Kraịst, nke a na-eme ka o puta ihè n'irube isi n'iwu nile nke Chineke. Otutu efunahula ihu Jisos n'anya. O di ha mkpa ka e duzie anya ha n'ebe Onye O bu n'idi nso Ya, n'uru Ya, na n'ihunanya Ya na-adighi agbanwe agbanwe n'ebe ezi-na-ulo mmadu no. E nyewo ike nile n'aka Ya, ka O wee kesaa mmadu onyinye bara uba, na-enye onye oru mmadu na-enweghi enyemaka onyinye na-enweghi onu ahia nke ezi omume Ya. Nke a bu ozi ahụ Chineke nyere iwu ka e nye uwa. O bu ozi mmuo ozi nke ato, nke a ga-ekwusa n'olu ukwu, ma soro ya buru iwusa Mmuo Ya n'ogo di ukwu.” Testimonies to Ministers, 91.

Ozi ahụ bụ ozi nke mmiri ozuzo ikpeazu.

“Mmiri ozuzo ikpeazu ahụ ga-adakwasị ndi nke Chineke. Mmuo-ozu di ike ga-esi n'eluigwe bja ala, a ga-emekwa ka ebube ya nye uwa dum ihè.” Review and Herald, Eprel 21, 1891.

Mgbe mmuo-ozu ahụ di ike siri n'eluigwe rịdata n'ubochi Septemba 11, 2001, mmiri ikpeazu ahụ malitere ifesa, ma akuko ndi Millerite dika e gosiputara ya n'ilu umu agboghọ iri ahụ na n'isi nke abuo nke Habakkuk malitere imeghari onwe ya. O bu mgbe ahụ ka ndi Chineke nke ubochi ikpeazu riri akwukwo ahụ nke di n'aka mmuo-ozu ahụ, ma site n'ime nke a, e duuru ha azu n'uzo ochie nke Jeremaya, ma si otu a buru ndi nche ndi ga-akpo opi ido aka na ntị. Ido aka na ntị nke opi ahụ bu ozi Laodisia nke Aizaya nochiri anya ya dika nnukwu mkpu.

Tie mkpu n'olu ike, echedokwa onwe-gi; bulie olu-gi elu dika opi, gosi ndi nkem njehie-ha, gosi kwa ulo Jakob mmehie-ha. Aisaia 58:1.

Mmeghari nke ndi mmuo ozi mbu na nke ato na-amalite n'oge “njedebe.” N'oge ahụ, e nwere “mmuba nke omuma” nke ga-anwale ogbo ahụ di ndu n'oge ahụ, ma naani mgbe e biputasiri omuma ahụ dika ozi e haziri ahazi nke oma. Mgbe nke ahụ gasiri, a na-“enye ike” ozi ahụ e haziri ahazi, a na-egosikwa inye ike ahụ site n'ida nke mmuo ozi. Ida nke mmuo ozi ahụ na-akowaputa arumuka Habakkuk, otu abuo amalitekwa imata ozi nke bu ma o bu ezi ozi, ma o bu ozi adigboroja nke mmiri ozuzo ikpeazu. Mgbe ahụ ndi kwesiri ntukwasị obi gho ndi nche Chineke, ndi na-amalite ifu ozi ido aka na ntị nke opi.

Ezi ozi opi nke bu eziokwu dabeere n'ihè ahụ e sere n'elu tebul abuo Habakkuk. O bu ido aka na ntị nye Laodisia, na ido aka na ntị nke na-ekpughe mmehie ndi nke ndi nke Chineke. Mkparita uka ahụ na-arịwanye elu ruo n'oge nkuda mmuo mbu, mgbe otu otu ahụ ghoru “nzuko ndi na-akwa emo,” a kpokwara ndi nche eziokwu ka ha laghachikwute inu oku n'obi ha nwere mbu n'ihia ozi ahụ tupu nkuda mmuo ahụ. Ka ndi nche ahụ laghachiri, ha ghotara na ha no n'ime “oge ichere”, na ozi ahụ nke yiri ka o dara ada, n'eziokwu, ga-emezu, ma n'usoro Chineke. A zulitere ozi ahụ n'ime obere oge (ma o bu oge n'agbanyeghi nke ahụ), ma mgbe ozi ahụ bjarutere, a na-anochi anya ya dika ozi nke “Iti Mkpu Etiti Abali”, nke bu nani mmuba nke ozi ahụ nke malitere inweta ike mgbe

mmụọ ozi ahụ si n'eluigwe rịdata.

Mgbe ozi ahụ bjarutere, nkewa dị n'etiti ndị nabatara ọ̀nọ̀dụ nke ndị nche n'oge mgbadata nke mmụọ ozi ahụ, na ndị juru, e mezuru ya n'uju. Nkewa ahụ na-akowaputa ebe a na-ebiputa akara ahụ n'ahụ otu narị puku na puku iri anọ na anọ, tupu iwusa nke mmiri ozuzo ikpeazu n'enweghi "itu" ahụ e tinyere n'elu mmiri ozuzo ikpeazu nke malitere mgbe mmụọ ozi ahụ dara.

Akukọ ihe mere eme nke ndị Millerite bụ ihe atụ nke mmiri ozuzo ikpeazu n'oge a na-eme akara ndị otu narị puku iri anọ na anọ. N'akukọ ahụ, arumuka nke Habakuk dabere n'ozizi eziokwu na ozi ugha banyere mmiri ozuzo ikpeazu. Pọl kowara otu igwè dị ka ndị nwere ihunanya nke eziokwu, ma kowaa igwè nke ọzọ dị ka ndị na-anata aghughọ siri ike n'ihina ha enweghi ihunanya nke eziokwu, na n'ihina ha ekwerewo "ughu."

Mmeghari Millerite na-anochi anya mmepe nke eziokwu nke na-abawanye n'ihe omuma na n'ike site n'"oge ogwugwu," ruo n'oge a ga-awusa Mmụọ Nso na Mkpu Etiti Abali. Mmeghari Millerite kowaputara ufodu waymarks puru iche ndi e ji ihe ndi ozo tunyere ha, dika "oge ogwugwu," "ihazi n'udi doro anya" nke ozi ahụ nke "mmuba nke ihe omuma" na-anochi anya ya, "inyere ozi ahụ ike" nke e ji mmụọ ozi na-aridata ama ya, "ndakpo olileanya mbu" nke na-ebubata ilu ahụ banyere umu agboghọ iri ahụ na-amaghi nwoke, awusawusa nke Mmụọ Nso nke a na-anochi anya ya dika "Mkpu Etiti Abali", ma emesia "ndakpo olileanya nke abuo" ikpeazu, ebe a "na-emechi" otu onu uzọ nke dispensation, ma "na-emege" onu uzọ ọzọ nke dispensation.

"Chineke enyewo ozi nke Mkpughe 14 onodu ha n'usoro amuma, oru ha agaghikwa akwusi ruo n'ogwugwu akuko uwa a. Ozi nke mmụọ ozi mbu na nke abuo ka bu eziokwu maka oge a, ha ga-agakwa n'otu ahiri na nke a na-esote. Mmụọ ozi nke ato na-ekwuputa idu aka na nti ya n'olu ukwu. 'Mgbe ihe ndi a gasiri,' ka Jon kwuru, 'ahuru m mmụọ ozi ozo ka o si n'eluigwe rịdata, onye nwere ike di ukwu, uwa wee muchie site n'ebube ya.' N'ime ihè a, a chikotara ihè nke ozi ato ahụ niile onu." The 1888 Materials, 804.

Mmeghari Millerite, nke na-anochite anya mmeghari nke ndi otu narị na iri anọ na anọ puku, jikotara onwe ya n'amuma nke afọ puku abuo na narị ato na afọ puku abuo na narị ise na iri abuo nke Daniel isi nke asato, amaokwu iri na ato na iri na anọ. "Oge ogwugwu," bjarutere n'isi njedebe nke "oge asaa" nke iwe Chineke megide alaeze ugwu nke Izrel. Itoputa ozi Miller n'usoro iwu n'afọ 1831, bjarutere narị afọ abuo na iri abuo mgbe e mechara Bible King James.

"Maazi Miller, dika ndi ozi a kpoputara site n'ozizi a n'ala ndi ozo, buru uzọ chee na o ga-emezu oru e nyere ya site n'ide na ibiputa ya n'akwukwo akuko oha na eze na n'akwukwo nta. O buru uzọ biputa echiche ya n'akwukwo akuko Vermont Telegraph, akwukwo akuko ndi Baptist, nke e biputara na Brandon, Vt. Nke a mere n'afọ 1831." John Loughborough, The Great Second Advent Movement, 120.

Mmeghari nke "oge ogwugwu" nke mmụọ-ozizi nke ato rutere n'afọ 1989, na njedebe nke otu narị afọ na afọ iri abuo na isii site na nnupuisi nke 1863. "Otu narị afọ na afọ iri abuo na isii" bu ihe nnochianya nke "oge asaa." Mmeghari abuo ahụ malitere site n'imezu nke "oge asaa."

E mere ka a kwadoro ozi nke mmegharị nke mmụọ-ozị nke atọ n'afọ 1996, site n'imeputa usoro isiokwu ndị e nyere aha ya bụ, The Time of the End, nke e bipụtara n'akwụkwọ akụkọ a kpọrọ, Our Firm Foundation. E bipụtara isiokwu ndị ahụ narị afọ abụọ na afọ iri abụọ mgbe Ekwuputa Nnwere Onwe nke 1776 gasiri. E mere ka ozi nke mmegharị abụọ ahụ buru nke a kwadoro n'usoro narị afọ abụọ na afọ iri abụọ mgbe akụkọ ihe mere eme nke jikọtara kpomkwem na ozi ahụ nke bjarutere na njedebe nke narị afọ abụọ na afọ iri abụọ ahụ gasiri.

Ọnụogugu ahụ, “narị abụọ na iri abụọ,” na-anọchi anya njikọ (mkporita) dị n'etiti “oge asaa,” nke iwe Chineke megide alaeze ndịda nke Juda, nke malitere n'afọ 677 T.O.A., na mmalite nke afọ puku abụọ na narị atọ nke Daniel isi nke asatọ, amaokwu nke iri na anọ, n'afọ 457 T.O.A. Ọnụogugu narị abụọ na iri abụọ na-ejikọta amụma abụọ ahụ ọnu, e gosikwara amụma abụọ ahụ ọnu n'amaokwu ntọala nke Adventizim, nke bụ Daniel isi nke asatọ, amaokwu nke iri na atọ na nke iri na anọ. N'amaokwu ndị ahụ Kraist kpoputara onwe ya n'amụma dika “onye nsọ ahụ puru iche,” nke bụ ntugharị sitere n'okwu Hibru ahụ bụ “Palmoni,” nke putara “Onye Oguugu Onu Di Ebube”.

Onye Nomba Di Itunanya na-ewebata ọhụ abụọ ahụ nke na-anọchi anya ahiri amụma abụọ ahụ, n'ime amaokwu abụọ ahụ n'onwe ha, nke Nwanyị White kpọrọ ogidi etiti nke Adventizim. E jikọtara ebe mmalite ahụ site na njikọ ihe nnochianya nke afọ narị abụọ na iri abụọ ruo mgbe emezuru ha na 1844. Isi nke abụọ nke Habakuk na-ejedebe na amaokwu nke iri abụọ, si otu a na-akara ọnụogu “narị abụọ na iri abụọ” site n'okwu di iche nke Onye Nomba Di Itunanya, n'ihu na amaokwu ahụ na-akowaputa otu njirimara bụ isi nke Ubochi Nkpuchi Mmehie nke ihe nnochianya ya zuru ezu nke malitere n'ubochi ahụ.

Ma Onyenwe anyi no n'ulo nsọ ya di nsọ: ka uwa nile noo juu n'ihu Ya. Habakkuk 2:20.

Oge amụma abụọ ahụ nke na-anọchi anya ogidi etiti nke Adventizim, ndi Ewebatara ozugbo site n'aka Onye-Onu-Oguugu Di Ebube, ka ejikotara onu site n'afọ narị abụọ na iri abụọ; ma Jisos (Onye-Onu-Oguugu Di Ebube), onye na-akowaputa mgbe niile njedebe nke otu ihe na mmalite nke otu ihe, jiri ọnụogu narị abụọ na iri abụọ kpoọ akara njedebe ha n'ubochi Oktoba 22, 1844.

Mmegharị nke mmụọ-ozị mbu, dika o dikwa na mmegharị nke mmụọ-ozị nke atọ, malitere n'oge “njedebe” (“time of the end”) (1798 na 1989 n'usoro ha), ebe a na-amata “oge asaa” (“seven times”) nke Levitikos isi nke iri abụọ na isii. Waymark na-esonu n'akukọ ihe mere eme abụọ ahụ ka e ji njedebe nke afọ narị abụọ na iri abụọ mara, nke bukwa agwa amuma nke “oge asaa,” n'ihu na ebe mmalite nke ọhụ abụọ ahụ (chazon na mareh) na-anọchi anya oge afọ narị abụọ na iri abụọ nke na-ejikota ha ọnu.

Mbiputa Akwukwo Nso King James n'afọ 1611, ime ka ozi Miller buru usoro doro anya dika e biputara ya n'akwukwo akuko Vermont Telegraph, imeputa Nkwuputa Nnwere Onwe, na mbiputa nke The Time of the End n'akwukwo akuko Our Firm Foundation, bucha mbiputa. Mbido na njedebe nke oge abụọ ahụ nke narị afọ abụọ na iri abụọ, ha abụọ na-anọchi anya mbiputa dika ihe iriba ama nke akukọ ihe mere eme. Onuogu “narị afọ abụọ na iri abụọ” bu akara nke njikọ amuma, a jikotakwa mbiputa anọ ahụ niile site n'ibu ha mbiputa, nakwa site n'ozī ahụ a na-anọchi anya ya dika “mmuba nke omuma” n'ime akukọ ihe mere eme nke o bua n'ime ha.

Akwụkwọ Nsọ n'afọ 1611 na-anọchi anya nkwurịta nke ozioma site n'ụloikpe nke eluigwe ruo n'aka ụmụ mmadụ. E debere ozi Miller n'ime usoro amụma oge, ma chaatị nsọ abụọ nke Habakkuk na-eme ka a mata ya n'uzọ dị mfe na e ji ahiri akụkọ ihe mere eme kowaa ozi Miller n'ese. "Vermont" putara "ugwu akwụkwọ ndụ ndụ", ma dika mkpughe si kwuo, "akwụkwọ ndụ ndụ" bu akara nke okwukwe.

"Nro a nyere m olileanya. Udo ndu akwukwo ndu ahụ nochiri anya okwukwe n'uche m, mma na idi mfe nke itukwasị Chineke obi wee malite ichaputa mkpuruobi m." Christian Experience and Teachings, 28.

E mere ka e mere ya n'usoro, a kposakwa ya site n'aka nzuko-nsọ ahụ nke kwere ekwe, n'ihina "ugwu" n'ubochi ikpeazu bu "nzuko-nsọ".

O ga-erukwa na n'ubochi ikpeazu, ka a ga-eme ka ugwu nke ulọ Jehova guzosie ike n'elu isi ugwu niile, a ga-ebulikwa ya kara ugwu nta niile; mba niile ga-asoba na ya. Otutu ndi mmadu ga-eje kwa, si, Bianu, ka anyi rigoro n'ugwu Jehova, n'ulo Chineke Jekob; o ga-akuziri anyi uzọ Ya, anyi ga-ejekwa ije n'uzọ Ya: n'ihina o bu na Zayon ka iwu ga-esi puta, na okwu Jehova si na Jerusalem. Aizaya 2:2, 3.

Ozi nnwale nke e mere ka o buru usoro nke Miller sitere n'aka nzuko-ukwu ahụ na-eguzosi ike n'ihe; mbiputa a kporo The Telegraph na-anochi anya ozi si n'eluigwe, di ka Bible King James mere; n'ihina okwu ahụ bu "telegraph," nke e si n'okwu Gris abuo kee, bu ozi sitere n'ebe di anya. Okwu mbu ahụ (tele) putara "ebe di anya ma o bu n'ebe di anya," nke abukwa (grapho), "ide ma o bu deko." Ha onu putara "ide ma o bu zipu ozi n'ebe di anya." N'afọ 1611, Chineke, site n'imeputa Bible King James, zipuru ozi Ya sitere n'eluigwe, ma na ngwucha afọ narị abuo na iri abuo, ozi Miller, dika e si mee ya ka o buru usoro mbu n'afọ 1831 n'ime Vermont Telegraph, zipukwara ozi Chineke sitere n'eluigwe. Ozi ahụ bu "mmuba nke ihe omuma" nke e meghere n'oge "njedebe" n'afọ 1798, nke mesiri meputa usoro onwunwa nke nzokwu ato nye ogbo ahụ. Akuko ihe mere eme ahụ nochiri anya n'udi ihe ga-eme eme akuko ihe mere eme nke Future for America.

Nkwuputa nke Nnwere Onwe n'afọ 1776, na-anochite anya mmalite nke anu ohia nke uwa nke Mkpughe isi nke iri na ato. O na-anochite anya mmalite nke United States, ma n'ime ime otu ahụ o na-akowaputa mgbochi nke nnwere onwe na njedebe nke United States. Ozi nke Future for America (di ka aha ahụ na-egosi), na-akowaputa njedebe ahụ nke e jiri mmalite ya tunyere ya n'ime mbiputa nke Nkwuputa nke Nnwere Onwe. Afọ narị abuo na iri abuo ka e mesiri, n'afọ 1996, ozi ahụ nke meputara akwukwo akuko The Time of the End, natara ulo oru iwu kwadoro nke e nyerebu aha ya, Future for America. N'afọ ahụ, e biputara akwukwo akuko The Time of the End, nke mejuputara isiokwu ndi e buputala n'akwukwo mbiputa a kporo Our Firm Foundation.

Aha ozi ahụ bu Future for America na-ekwu maka akuko ihe mere eme nke Nkwuputa Nnwere Onwe, n'ihina mbiputa ahụ kara akara mmalite nke United States, ma Jizos na-egosiputakwa mgbe niile njedebe site na mmalite. Isiokwu nke mbiputa ahụ, bu The Time of the End, na-ekwu ma "oge ogwugwu" n'afọ 1989, ma kwa njedebe nke oge nnwale mgbe Michael biliri. Ozi ahụ e mere ka o buru nke e guzobere n'uzọ doro anya n'ime mbiputa ahụ (Daniel isi nke iri na otu,

amaokwu iri anọ ruo iri anọ na ise), ka e mepere mgbe ọdịda nke Soviet Union gasiri n'afọ 1989 (oge ọgwugwu), ma amaokwu ndi e meghere na-egosi usoro akuko ihe mere eme nke na-aga n'ihu site n'afọ 1989 ruo mgbe amaokwu nke mbu nke isi nke iri na abuo na-akowa Michael ka o na-ebili, na oge nnwale nke mmadu emechie.

Site n'obiputa nke Declaration of Independence, n'afọ 1776, ruo n'obiputa nke magazin The Time of the End, ha nhata afọ nari abuo na iri abuo, ma mmalite na njedebe ahụ na-ekwu maka otu isiokwu amuma ahụ. Obiputa nke The Time of the End ka e si n'ichikota isi ndi a mee, bu ndi e bu uzọ biputa dika edemede n'obiputa Our Firm Foundation, ma o na-anochite eziokwu amuma ahụ na, ma e wezuga ijidesi eziokwu ntọala nke mmeghari Millerite ike (nke bu "our firm foundation"), o gaghị ekwe omume ighota "increase of knowledge" n'oge "time of the end" n'afọ 1989.

Akara ngosi uzọ nke a nochiri anya dika "oge ọgwugwu," na akara ngosi uzọ nke na-anochi anya "ihazi n'uzọ usoro" nke ozi ahụ n'akuko ihe mere eme ndi yiri ibe ha nke mmeghari ozi mmuo ozi nke mbu na nke ato, ha abuo nwere akuku amuma nke "oge asaa" nke Levitikos iri abuo na isii. Akara ngosi uzọ na-esonu n'akuko ihe mere eme ndi ahụ yiri ibe ha bu inye ozi ahụ ike, dika ọdida nke ma mmuo ozi nke Mkpughe iri gosiri na Ogos 11, 1840, ma o bu mmuo ozi nke Mkpughe iri na asato gosiri na Septemba 11, 2001. Mmezu nke ahuhu nke abuo nke Mkpughe isi nke itoolu mere ka mmuo ozi nke Mkpughe iri ridata, ma mmezu nke ahuhu nke ato nke Mkpughe isi nke iri mere ka mmuo ozi nke Mkpughe isi nke iri na asato ridata.

N'akuko ihe mere eme ndi ahụ yiri ibe ha, mmiri ozuzo ikpezu na-amalite "ifesa" n'oge ahụ mmuo ozi na-aridata. N'oge ahụ ka a na-eme ka ozi ahụ "juputa n'ike" site n'ikwado ya site n'imezu ihe omume ahụ e buru n'amuma. N'ebe ndi Millerite no, o bu njedebe nke ochichi kasinu nke Ottoman n'imezu amuma oge ahụ banyere Islam nke Ahuhu nke Abuo di n'Akwukwo Mkpughe isi nke itoolu, amaokwu nke iri na ise. N'ebe mmeghari nke otu nari puku na iri anọ na anọ ahụ no, o bu "iwe iwe nke mba di iche iche," amuma banyere Islam nke Ahuhu nke Ato nke di n'oge opi nke asaa n'Akwukwo Mkpughe iri, amaokwu nke asaa, nke mezuru mgbe e wedara nnukwu ulo ndi di na Obodo New York n'ala.

Nke o bula n'ime akara-uzo ndi bu isi nke akuko ihe mere eme ndi ahụ yiri ibe ha nwere njiko kpomkwem na oru nke Wonderful Numberer, Onye na-etinye akara mbinye aka Ya n'elu mmekorita di n'etiti ohu abuo ahụ nke na-anochi anya puku afọ abuo na nari ato na puku afọ abuo na nari ise na iri abuo. Ndi nche amuma a na-ebuli elu n'oge mbilite-ala nke mmuo ozi ahụ na-afu opi ido aka na nti nke gunyere ozi ahụ e zigara Laodicea, nke, n'afọ 1856, ejikotara kpomkwem na mmeghe nke ihè ka ukwu nke "oge asaa." Akara-uzo nke tebul abuo Habakkuk, nke chaati ndi osu uzọ nke 1843 na 1850 na-anochi anya, nke ha abuo na-egosi n'uzo eserese "oge asaa," bjara n'etiti mbilite-ala nke mmuo ozi ahụ na "ndakpo olileanya mbu" n'ime akuko ihe mere eme o bula yiri ibe ya.

Akara ngosi nke "oge ichere ahụ" jikoro aka kpomkwem na amuma dara ada nke afọ 1843, nke bu amuma banyere mmezu nke ma puku afọ abuo na nari ato ahụ, ma kwa puku afọ abuo na nari ise na iri abuo ahụ. Ozi nke Mkpu Etiti Abali bu njirimara nke mmezu di nso nke oge amuma abuo ahụ. "Uzo" nke nkesa oge mechiri emechi n'akara ngosi ikpezu ahụ na-egosi mmezu nke oge

amuma abụọ ahụ, ma na-akara ebe opi nke asaa, ma ọ bụ opi Jubili, malitere ikpọ ụda. Akara ngosi ọ bụla n'ime akụkọ ihe mere eme nke ọ bụla jikoro aka kpomkwem na "oge asaa ahụ," ma "oge asaa ahụ" na-anochi anya eriri nke na-ejikota akụkọ ihe mere eme abụọ ahụ onụ, ma akụkọ ihe mere eme abụọ ahụ na-anochi anya ozi nke mmiri ikpeazụ ahụ.

Anyị ga-aga n'ihu na omumụ a n'isiokwu na-esonụ.

“Nye ndị na-asụ ngongọ n'okwu ahụ, ebe ha na-enupụ isi,' Kraịst bụ nkume nke ikpasu iwe. Ma, 'nkume ahụ ndị na-ewu ụlọ juru, otu ahụ ka e mere isi nkuku.' Dị ka nkume ahụ a juru aju, Kraịst n'orụ Ya n'ụwa eburuwo nlelị na mmegbu. A 'ledara Ya anya, ndị mmadụ juru Ya; nwoke nke ihe mgbu, onye maara iru ụjụ nke oma: ... e ledara Ya anya, anyị agughikwa Ya ihe ọ bụla.' Aisaja 53:3. Ma oge ahụ dị nso mgbe a ga-enye Ya ebube. Site na mbilite n'ọnwu, a ga-ekwuputa Ya dị ka 'Okpara Chineke n'ike.' Ndị Rom 1:4. N'obibia Ya nke abụọ, a ga-ekpughe Ya dika Onyenwe eluigwe na ụwa. Ndị ahụ na-achọ ugbo a ikpogide Ya n'obe ga-amata idi ukwu Ya. N'ihu eluigwe na ala nile, nkume ahụ a juru aju ga-aghọ isi nkuku.”

“Ma n'ebe onye ọ bụla ọ ga-adakwasị, ọ ga-egweri ya ka ọ buru aja.” Ndị ahụ juru Kraịst ga-ahụ n'oge na-adighi anya ka e bibie obodo ha na mba ha. A ga-agbaji ebube ha, kusaakwa ya dika uzuzu n'ihu ifufe. Giniakwa bụ ihe bibiri ndi Juu? Ọ bụ nkume ahụ nke, ma ọ buru na ha wuru n'elu ya, gaara abụ nchekwa ha. Ọ bụ idi mma nke Chineke e ledara anya, ezi omume a juru aju, ebere a kporo ihe efu. Ndị mmadụ guzobere onwe ha imegide Chineke, ma ihe niile nke gaara abụ nzoputa ha ghorọ mbibi ha. Ihe niile Chineke hoputara ka ọ buru nke ndu, ha choputara na ọ ghorọ nke onwu. N'ikpogide Kraịst n'obe site n'aka ndi Juu ka mbibi Jerusalem di n'ime ya. Obara ahụ a wusiri na Kalvari bụ ibu ahụ mere ka ha mikpuo n'iyi n'ụwa a na n'ụwa nke ga-abia. Otú ahukwa ka ọ ga-adi n'ubochi ukwu ikpeazụ ahụ, mgbe ikpe ga-adakwasị ndi juru amara Chineke. Kraịst, nkume ha nke isụ ngongọ, ga-aputa mgbe ahụ n'ihu ha dika ugwu nke ibo obò. Ebube nke onuno Ya, nke bụ ndu nye ndi ezi omume, ga-abu oku na-erepia nye ndi ajo omume. N'ih ihunanya a juru, amara a ledara anya, a ga-ebibi onye mmehie.”

“Site n'otutu ihe atụ na ido aka ná ntị ndi a na-eme ugboro ugboro, Jisọs gosiri ihe ga-abu nsonaazụ nye ndi Juu n'ih iju Okpara nke Chineke. N'okwu ndi a Ọ na-agwa ndi niile nọ n'oge obula okwu, ndi juru inabata Ya dika Onye Mgbaputa ha. Ido aka ná ntị ọ bula bụ maka ha. Ulo nsọ e meruru emeru, nwa ahụ na-erubeghi isi, ndi oru ubi ahụ ugha, ndi na-ewu ulo ndi na-eleli anya, nwere ihe ha na ya hà n'ahumahu nke onye mmehie ọ bula. Ọ gwula ma o chegharia, ikpe mbibi ahụ nke ha buru amuma ya ga-abu nke ya.” The Desire of Ages, 599, 600.